

EKKO – et essay om algoritmer og begær

- et undervisningsmateriale til oldtidskundskab.

Undervisningsmaterialet til *Ekko – et essay om algoritmer og begær* af Lena Lindgren er tænkt som en perspektiveringsmulighed i forbindelse med læsningen af myten om Ekko og Narcissus i 3. sang af Ovids *Metamorfoser*, vers 341-510. Værket er en undersøgelse af, hvordan den moderne teknologi – og mere præcist denne teknologis epicenter Silicon Valley – fundamentalt har ændret vores samfund, vores identitetsdannelse og vores måde at interagere på. Lena Lindgren bruger den antikke myte som en nøgle til at forstå disse ændringer og stille en samtidsdiagnose.

Narcissus er receptionshistorisk en stærk figur, og begrebet narcissisme er blevet en del af hverdags sproget. Der forskes fx i sammenhængen mellem sociale medier og narcissisme, politisk narcissisme og narcissisme som psykiatrisk diagnose. Ekko er dog ofte forsvundet ud af rampelyset som en ubetydelig statist i receptionshistorien, men Lena Lindgren trækker i sit værk nymfen ud af skyggerne. Hun diagnosticerer ligefrem vores samtid som Ekkos epoke og taler om Ekko-effekt og ekkoisme. Vi skal altså ikke bare forstå Narcissus, men vi skal også forstå Ekko for at forstå nutidens medielandskab.

Perspektiveringsmaterialet har dermed et dobbelt formål: For det første understreges de antikke myters tidløshed og evne til at fortælle os noget centralt om den menneskelige natur og fx tale ind i noget så højaktuelt som moderne teknologi. For det andet kan materialet bidrage til elevernes digitale dannelse ved at udvikle en bevidsthed om og en kritisk sans over for systemer og apps, der anvender data, algoritmer og maskinlæring til at lukke os inde i ekkokamre med andre meningsfæller med risiko for polariseringsdannelse og radikaliserings.

Det forudsættes, at klassen på forhånd har arbejdet med Ovids *Metamorfoser* 3.341-510 og dermed er godt inde i myten. Det forudsættes også, at eleverne har kendskab til myte-begrebet generelt. Man kan med fordel også have arbejdet kort med Caravaggios maleri "Narcissus" (ca. 1598).

Det perspektiverende forløb består af 2 moduler à ca. 90 minutter, men det kan også blot ses som en skitse og en inspirationsmodel, der kan justeres afhængigt af den enkelte lærers tidsramme og faglige/pædagogiske sigte. Det foreslås at benytte 4 udvalgte tekstuddrag, men man kan også vælge at fokusere på blot et enkelt eller to uddrag.

Modul 1: Hvordan kan Ovids myte om Ekko og Narcissus bruges til at forstå vores digitale vaner?

Modul 2: Hvordan kan Ovids myte om Ekko og Narcissus bruges til at forstå den moderne teknologis mekanismer som fx ekkokamre, polarisering, ekstremisme og shitstorming?

På de følgende sider finder du en detaljeret oversigt over undervisningens forskellige sekvenser.

God fornøjelse!

Modul 1: Hvordan kan Ovids myte om Ekko og Narcissus bruges til at forstå vores digitale vaner?

Der er ingen lektier til modulet. Følgende tekstuddrag læses undervejs i modulet:

Lindgren, Lena (2022): *EKKO – et essay om algoritmer og begær*, Straarup og Co, s.26-35

Tid	Øvelse	Instruktion
10 min	Indledende refleksionsøvelse. Hurtigskrivning	<p>Silicon Valley som hjemsted for guder og giganter.</p> <p>Eleverne præsenteres for to centrale citater fra bogens første sider:</p> <p>1) <i>"Iværksætterne i denne dal (Silicon Valley) har skabt en ny verden. Derfor bliver Silicon Valley – i bøger og TV-programmer – tit kaldt for gudernes dal. Eller titanernes dal."</i></p> <p>2) <i>"Silicon Valleys troldmænd lover os udødelighed og telepatiske evner. Det minder om typiske religiøse løfter (...). Silicon Valley serverer myter i tabloidudgave. Sandheden er enkel, og den er great. De superevner, vi kan få, kommer uden kosmiske omkostninger. Sådan var det ikke med de antikke myter."</i></p> <p>Med udgangspunkt i disse citater laver eleverne individuel hurtigskrivning over spørgsmålene:</p> <ul style="list-style-type: none">• Hvorfor bliver Silicon Valley ofte kaldt for gudernes dal eller titanernes dal? Giver denne sammenligning mening, ifølge dig?• Hvad kan der menes med, at udødelighed og guddommelighed i dag loves at komme uden omkostninger/konsekvenser i modsætning til de antikke myters udsagn? Tænk her på Ovids myte og evt. andre antikke myter eller fortællinger, du kender.
10 min	Højtlesning og diskussion i plenum	<p>Et par elever vælges til at læse deres tekst op. Dette bruges som udgangspunkt for en klassesdiskussion om ligheder og forskelle mellem moderne teknologi og antik mytologi.</p>
10 min	Spørgeskemaundersøgelse	<p>Klassens digitale vaner</p> <p>Den indledende diskussion af den moderne teknologis gudestatus bruges som afsæt til en kort undersøgelse af og refleksion over klassens brug af moderne teknologi (med fokus på de sociale medier). Er de gamle græske guder blevet skiftet ud med Google og Instagram?</p> <p>Undersøgelsen laves i et spørgeskema i Forms (formularen kan hentes her https://bit.ly/3MgsC4f og duplikeres til brug i egne klasser). Her kan eleverne svare anonymt, og svarene kan med det samme anskueliggøres i oversigter og diagrammer.¹</p>

¹ Hvis ens skole ikke har abonnement på Microsoft 365 kan man tilgå spørgeskemaet fysisk. Man kan så evt. bruge værktøjet Mentimeter (www.mentimeter.com) til at afvikle undersøgelsen eller lave det som en fysisk øvelse, hvor

15 min	Diskussion i plenum	<p>Klassens resultater ”offentliggøres” i Forms. I plenum diskuteres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke overordnede mønstre? • Hvilke fordele og ulemper ser I ved de sociale medier? • Giver nogle af jeres svar anledning til bekymring? • Kan nogle af disse resultater umiddelbart perspektiveres til myten om Ekko og Narcissus? • Kan I genkende jer selv på disse billeder? <p>https://www.pinterest.dk/pin/534028468285815942/</p> <p>Crudeoil 2.0, https://www.instagram.com/crudeoil2.0/?hl=da</p>
35 min	Parlæsning	<p>Mytens fortolkningshistorie – I skyggen af Narcissus</p> <p>Eleverne læser afsnittet ”I skyggen af Narcissus”, s.26-35 i EKKO. Der oprettes et samarbejdsområde (fx i OneNote, hvis man er en o365-skole), og følgende spørgsmål besvares løbende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mytens fortolkningshistorie. Hvordan har man brugt myten (især Narcissus-figuren) i moderne litteratur, kunst, psykologi, politik og kulturstudier? • Hvorfor har nutidens samfundsforskere, psykologer og kunstnere ikke interesseret sig for Ekko? • Hvorfor trækker Lena Lindgren netop nu Ekko frem, ”sætter hende på tidsåndens top” og opkalder en tidsalder efter hende (Ekkos epoke)? • Hvilke ligheder er der mellem Ekko og moderne teknologi?

forskellige områder i klassen repræsenterer forskellige svarmuligheder, hvor eleverne så kan placere sig fysisk. Dette giver dog ikke mulighed for anonymitet og vil kræve længere tid end de angivne 10 minutter.

		<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke ligheder er der mellem Ekko og brugerne af de sociale medier? • Hvordan hænger begreberne narcissisme og ekkoisme sammen?
10 min	Afrundende refleksion i plenum	<p>Elevernes digitale vaner – i et nyt lys?</p> <p>I klassen ser eleverne på resultaterne af deres spørgeskemaundersøgelse igen. Med udgangspunkt i teksten s. 26-35 og elevernes besvarelse af spørgsmålene, reflekteres der over følgende i plenum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Giver denne tekst en anden forståelse af vores færden på de sociale medier? • I hvor høj grad er vi i den digitale tidsalder alle blevet til Narcissus og Ekko?

Modul 2: Hvordan kan Ovids myte om Ekko og Narcissus bruges til at forstå den moderne teknologis mekanismer som fx ekkokamre, polarisering, ekstremisme og shitstorming?

Der er ingen lektier til modulet. Følgende tekstuddrag læses undervejs i modulet:

Lindgren, Lena (2022): *EKKO – et essay om algoritmer og begær*, Straarup og Co, s. 77-81, s. 133-138 og s. 149-151.

Tid	Øvelse	Instruktion
10 min	Parøvelse på gulv	<p>Spejløvelse</p> <p>Eleverne parres 2 & 2. Eleverne skal så vidt muligt parres, så de er sammen med én, de har en god social relation til. Medmindre eleverne har faste pladser i klassen, kan man oplagt parre dem efter sidemakker, da dette ofte vidner om gode relationer. Eleverne rejser sig op, går lidt ud i rummet og stiller sig over for hinanden. Eleverne skal nu snakke om, hvad de kan huske fra sidste modul (giv dem ca. 5 min). Inden eleverne rejser sig, får den ene elev en lille seddel med instrukser om, at hun/han undervejs skal gøre små ting som fx at smile, kigge ud ad vinduet, putte hænderne i lommen, tage en hånd op og røre ansigt/hår, lægge tydeligt vægt på det ene ben i afslappende positur eller læne sig op ad væggen. Når læreren siger stop (uden at sige at alle skal sætte sig ned) skal eleven gå tilbage til sin plads og sætte sig ned.</p>
5 min	Parsamtale tilbage på pladserne	<p>Eleverne bliver i de samme par. Sedlen afsløres nu til den, der ikke havde fået nogle instruktioner. Eleverne skal nu tale om, hvad der skete undervejs. Havde det nogen effekt, når den ene elev smilte, kiggede ud ad vinduet, satte sig ned, osv.?</p>
10 min	Parlæsning med videre refleksion over spejløvelsen	<p>Eleverne bliver fortsat i de samme par og læser s. 149 nederst ("<i>Vi ved, at visse instinkter...</i>") – s.151 ("<i>...det poetiske empati-neuron</i>") i EKKO.</p>

		<p>Efterfølgende overvejes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor skulle I mon udsættes for denne start-øvelse? • Hvordan kan Ovids myte bruges til at forklare mekanismerne i øvelsen? • Hvad kan der ske, når man bruger teknologien i stedet for andre mennesker som spejl?
10 min	Diskussion i plenum	Eleverne byder ind med deres vigtigste iagttagelser og overvejelser, og de centrale pointer diskuteres.
40 min	Tekstlæsning i grupper à 3	<p>Der dannes nye grupper med 3 elever i hver. Eleverne opretter et samarbejdsområde (fx i OneNote, hvis man er en o365-skole) til noter. Eleverne læser følgende 3 tekster og svarer derefter på spørgsmålene:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den store danske: https://denstoredanske.lex.dk/ekkokammer 2. EKKO s. 77 ("Vi er nået til...") – s. 81 ("...Hvem styrer hvem?") 3. EKKO s.133-s.138 (afsnittene "Dødsekkøer" og "Syndebuksmaskinerne" til og med "...egentlige problem er grådighed." s.138) <ul style="list-style-type: none"> • Hvad er ekkokamre? • Hvad er sammenhængen mellem ekkokamre, konspirationsteorier og <i>fake news</i>? • Hvordan bruger Lena Lindgren Ovids myte om Narcissus og Ekko til at forklare mekanismer som ekkokamre, <i>feedbackloops</i> og <i>rabbit holes</i>? • Tag stilling til følgende udsagn (enige/uenige – hvorfor?): <ol style="list-style-type: none"> a. Sociale medier har forstærket ekkokammereffekten b. Ekkokamre fører til øget polarisering og ekstremisme c. Ekkokamre faciliterer shitstorms • Find et billede eller et meme, der på en eller anden måde illustrerer ekkokamrene på de sociale medier. Det kan være taget fra jeres eget feed på sociale medier eller blot være et billede, I finder. Læg det på en padlet (www.da.padlet.com) og lad det være klassens opslagstavle over Ekkos epoke.
10 min	Opsamling og diskussion i plenum	<p>I plenum ser klassen på deres "opslagstavle" (padlet) og med udgangspunkt i den samles der op med følgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor udbredt er fænomenet "ekkokamre"? • Hvad kan man gøre for at forhindre ekkokamre på de sociale medier?
5 min	Afrundende refleksionsøvelse. Hurtigskrivning	<p>Disse to moduler har handlet om vores digitale METAMORFOSE, altså hvordan den moderne teknologi har FORVANDLET os, og hvordan vi kan forstå den metamorfose ved at gribe tilbage til Ovids myte med fokus på Ekko.</p> <p>Eleverne skal nu individuelt skrive de vigtigste pointer, de tager med</p>

		sig fra Lena Lindgrens <i>take</i> på myten. Eleverne skriver løs i deres egne noter for at fastholde pointerne.
--	--	--